

потенціалу, так і для його вдосконалювання на базі досягнень науково-технічного процесу шляхом створення нових, що відповідають сучасним вимогам, технологій і системи машин.

У сучасних умовах найважливішою задачею для інвестиційно-будівельного комплексу стає формування цілісної галузевої системи управління, орієнтованої на подолання спаду будівельного виробництва і задоволення соціальних потреб населення в кінцевій продукції і послугах галузі. Реалізація цієї задачі повинна здійснюватися на основі системи перспективних і поточних цілей, пріоритетів і прогресивних організаційних засобів управління будівельним комплексом. При цьому основна стратегічна мета державної політики управління будівельним комплексом на тривалу перспективу – формування соціально орієнтованого інвестиційно-будівельного ринку, що забезпечує конкурентноздатність будівельної продукції, перетворення в технологічній структурі виробництва, гнучке пристосування виробництва до попиту, високу сприйнятливість суб'єктів інвестиційно-будівельної діяльності до технологічних конструкційних, організаційно-управлінських, інформаційних і інших інновацій.

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

*Торкатюк В.І., Даниленко О.В., Полчанінова І.Л., Єрьомін О.М.,
Хорошко І.О., Харківська національна академія міського господарства*

Сучасний етап соціально-економічного розвитку позначився небезпечним розрив між двома взаємопов'язаними сторонами суспільно-господарського життя: інтеграційним розвитком системи об'єктивних соціально-економічних відносин і диференціацією наукового відображення окремих аспектів цієї системи, зокрема житлово-комунального господарства. З одного боку, сфера житлово-комунального господарства тяжіє до інтеграційної взаємодії з іншими сферами сучасної соціально-економічної системи. З іншого боку, її наукове відображення представлене слабо пов'язаною сукупністю уявлень і понять.

В Україні все більша увага приділяється регіональному розвитку економіки, яка пов'язана з подальшим розвитком і розміщенням об'єктів житлово-комунального комплексу. Результати діяльності житлово-комунального господарства значною мірою визначають соціально-економічні показники розвитку суспільства. Розвиток житлово-комунального господарства, як і всієї соціально-економічної системи, зорієнтований на найповніше задоволення постійно зростаючих потреб населення.

Житлово-комунальне господарство України функціонує у надзвичайно складних умовах. Головна проблема їх ефективного функціонування пов'язана з експлуатацією малоефективного обладнання, про що свідчать такі факти: фізична спрацьованість інженерних систем становить

50 %; третина водопровідних мереж перебуває в аварійному стані; понад 20 % каналізаційних мереж потребує заміни; більш, ніж 17 % води, яку подано споживачам, не відповідає вимогам чинного стандарту; у тепловому господарстві експлуатується близько 10 тис. низькоефективних котлів та понад 2 тис. середніх котлів, що вичерпали термін експлуатації або зняті з виробництва; 500 км теплових мереж перебуває в аварійному стані; близько 40% очисних потужностей потребують відновлення або вдосконалення; чверть водопровідних очисних споруд і кожна п'ята насосна станція відпрацювала нормативний термін амортизації; фактично амортизовано половину насосних агрегатів, з яких 40 % потребують цілковитої заміни. Експлуатація морально і фізично застарілого обладнання призводить до надмірних витрат палива та значного забруднення навколишнього середовища.

Більшість будівель і обслуговуючих житлово-комунальне господарство комунікацій відповідають безнадійно застарілим вимогам. Втрати тепла в теплотресах, пов'язані з витокami через корозію труб, а термін служби теплотрас з цієї причини в даний час в 46 разів нижче нормативного. Плановозапобіжний ремонт мереж і обладнання комунальної енергетики не проводиться, він поступився місцем аварійно відновним роботам, витрати на проведення яких в 2,53 рази перевищують витрати на плановий ремонт тих же об'єктів, інколи ремонтні роботи такого масштабу не під силу міському бюджету, наприклад, ремонтні роботи черкаського колектора проводяться майже кожного року на 300 тис. грн., але заміна колектора не під силу міському бюджету, вона потребує фінансового впливу на десятки мільйонів гривень. Втрати і прориви на теплотрасах, нераціональна витрата мазуту, газу і вугілля при виробництві і транспортуванні тепла включаються в собівартість продукції і нормативи споживання на людину, деякі інші нормативи вище за зарубіжні аналоги в 510 раз.

Наростання кризових тенденцій у сфері житлово-комунального господарства, перетворення їх в один з основних чинників зростання соціальної напруги в Україні і загрози підтримки нормального життєзабезпечення — є незаперечним фактом. Домінуючою тенденцією за останні роки в галузі стало різке зростання тарифів і оплати населенням послуг ЖКГ. Зростання тарифів — це найголовніший показник нестабільності, по самих різних параметрах, починається соціальна напруга, то з енергетиками, то з комунальниками. Закінчується ж все це тим, що населення перестає платити.

Підприємства житлово-комунального господарства України виробляють понад сорок видів послуг, експлуатують значну частину державних основних фондів, забезпечують робочими місцями 5 % працездатного населення країни. Вони мають вагоме суспільне значення і наділені потужною ринковою владою. Тому стан підприємств житлово-комунального господарства істотно впливає не лише на забезпечення нагальних потреб населення, але й на створення необхідних умов для

функціонування всього господарського комплексу.

Отже, підприємства житлово-комунального господарства в Україні перебувають у важкому стані. Також слід зазначити, що в дану галузь фактично не вкладаються інвестиції. Це звичайно пояснюється тим, що дане виробництво є неприбутковим. Хоча, на даний час, уряд планує, що інвестиційні вклади в дану галузь складуть Протягом 5 років 50-60 млрд. грн.. Значна частина проінвестується з бюджету держави.

АДАПТИВНІ АСПЕКТИ ОНОВЛЕННЯ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Торкатюк В.І., Харківська національна академія міського господарства

Сучасні теоретичні дослідження й практичні спостереження свідчать, що глобалізація економіки не тільки суттєво впливає на динаміку національних економік, їх галузей і підприємств, а й привносить в них нові активізуючі фактори як реакцію на зміни у зовнішньому середовищі. На будівельних підприємствах відбуваються адаптивна модифікація векторів економічного розвитку, інтеграція чинників успішного економічного функціонування. За таких умов фрагментарність внутрішніх змін і позитивних перетворень в їхній діяльності має бути замінена перманентними процесами стратегічної значущості, чільне місце серед яких належить оновленню.

Виходячи з положень теорії фірми, засобом формування, реалізації й подальших перетворень процесу оновлення в контексті його стратегічної та економічної спрямованості має бути економічний механізм як складова внутрішнього механізму управління підприємством, який повинен розроблятися як для окремих підрозділів, так і всього підприємства у цілому. Мета створення такого механізму – активізація людського фактору, гнучкість і пристосовуваність до зовнішнього оточення.

Стратегічна мета оновлення підприємства відповідає основній меті його існування. За всіляких відмінностей підприємств одне від одного мета їхнього існування і розвитку загальна – економічно доцільне, тобто вигідне для підприємства, виробництво продукції та послуг. Виходячи з цієї мети, цільова функція економічного механізму оновлення може бути визначена через забезпечення певного інтегрального показника ефективності (результативності) діяльності будівельного підприємства протягом стратегічного циклу його активів.

Економічні показники оновлення активів мають поєднуватися з експертними оцінками, особливо коли йдеться про нематеріальні активи, про аналіз комплексних програм і об'єктів оновлення підприємств, зокрема за методологією форсайт-аналізу, використання методу Дельфі. Особливого значення у будівництві в Україні набуває оновлення людського капіталу – активного працездатного персоналу підприємства, носія суми знань, вмінь,